

Asia: VN/1245/2021

Lausuntopyyntö hallituksen esityksestä eduskunnalle laiksi terveydensuojelulain muuttamisesta sekä eräksi siihen liittyviksi laeiksi

Yleiset huomiot hallituksen esityksestä

Klikkaa ja lisää otsikko avoimelle kysymykselle

Sosiaali- ja terveysministeriö on pyytänyt Senaatti-kiinteistöiltä 28.2.2022 päivätyllä pyynnöllä VN/1245/2021 lausuntoa hallituksen esityksestä eduskunnalle laiksi terveydensuojelulain muuttamisesta sekä eräksi siihen liittyviksi laeiksi. Senaatti-kiinteistöjen lausunto edustaa koko Senaatti-konsernin (jäljempänä ”Senaatti”) näkemystä. Senaatti kiittää mahdollisuudesta lausua luonnoksesta hallituksen esitykseksi. Senaatti lausuu näkemyksensä seuraavaa:

Huomiot esityksen taustasta, tavoitteista ja nykytilan kuvauksesta: jaksot 1 - 3

Klikkaa ja lisää otsikko avoimelle kysymykselle

-

Huomiot esityksen nykytilan kuvauksesta ja vaikutuksista: jakso 4

Klikkaa ja lisää otsikko avoimelle kysymykselle

-

Yleiset huomiot terveydensuojelulaista

Klikkaa ja lisää otsikko avoimelle kysymykselle

Tietokokonaisuuksien sitominen paikkatietoihin ja tietojen toimittaminen tietojärjestelmiin

Hallituksen esityksessä ehdotetuilla muutoksilla pantaisiin täytäntöön Euroopan unionin uusi juomavesidirektiivi. Luonnoksessa hallituksen esitykseksi ehdotetaan, että talousveteen liittyvät tietokokonaisuudet on sidottava paikkatietoihin esimerkiksi vedenjakelualueiden ja vedenottopisteiden osalta. Esimerkiksi terveydensuojelulain 18 a §:ään ehdotetaan muutosta, jonka mukaan kunnan terveydensuojeluviranomaisen on huolehdittava siitä, että vedenjakelualueen

rajauksen aluomainen paikkatietomuoto toimitetaan Suomen ympäristökeskukselle Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontaviraston erikseen määrittelemällä tavalla.

Vedenjakelualueiden aluomainen paikkatieto on esitetty olevan edellytyksenä sille, että vesi.fi-verkkopalvelusta voidaan hakea vedenjakelualuekohtaista tietoa. Vaikka luonnoksen mukaan vedenjakelualueen rajausta määritellään julkisuuslain (621/1999) 24 §:n mukaisesti salassa pidettäväksi tiedoksi, jota ei esitetä julkisesti verkkopalvelussa eikä siihen sovelleta INSPIRE-direktiivin (Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2007/2/EY, annettu 14 päivänä maaliskuuta 2007, Euroopan yhteisön paikkatietoinfrastruktuurin perustamisesta) mukaisia velvoitteita, tieto olisi kuitenkin viranomaisen käytössä taustatietona. Luonnoksen sivun 42 mukaan vedenottopisteiden sijaintitietojen on katsottu kuuluvan IV salassapitoluokkaan tiedonhallintalain (906/2019) 18 §:n sekä asiakirjojen turvallisuusluokittelusta valtionhallinnossa annetun valtioneuvoston asetuksen (1101/2019) 3 §:n nojalla.

Senaatti kiinnittää lausunnossaan huomiota siihen, että ehdotetussa lainsäädännössä ei oteta riittävällä tavalla kantaa maanpuolustuksen ja kansallisen turvallisuuden näkökulmaan, kun luonnoksessa ehdotetaan tietokokonaisuuksien sitomista paikkatietoihin tai laadullisen ja määrällisen datan siirtämistä tietojärjestelmiin. Senaatti korostaa, että varsinkin muuttuneessa toimintaympäristössä korostettua huomiota tulisi kiinnittää maanpuolustukseen sekä kansalliseen turvallisuuteen, jotta lain soveltaminen ei vaarantaisi valtakunnan turvallisuutta tai huoltovarmuutta.

Senaatti huomauttaa, että puolustushallinnon käytössä ja Senaatin hallinnassa oleviin kiinteistöihin kuuluu myös maanpuolustuksen kannalta erityissuojattavia kohteita, joihin kohdistuu korostettuja velvoitteita. Valtioneuvoston asetuksessa maanpuolustuksen kannalta erityissuojattavista kohteista (676/2017) säädetään, että maanpuolustuksen kannalta erityissuojattavalla kohteella tarkoitetaan sellaista maanpuolustukselle keskeistä puolustushallinnon hallinnassa olevalla alueella sijaitsevaa kohdetta, jonka paljastuminen tai tuhoutuminen aiheuttaa merkittävää vahinkoa maanpuolustukselle tai puolustushallinnolle, ja joihin pääsyä tai joista muille viranomaisille annettavia tietoja on turvallisuussyistä rajoitettava. Puolustushallinnon käytössä olevat kiinteistöt ovat Senaattiin kuuluvan Puolustuskiinteistöt-liikelaitoksen hallinnassa. Ehdotettu lainsäädäntö velvoittaisi soveltuvien osin myös näihin kiinteistöihin kuuluvien kohteiden tietojen ilmoittamista.

Senaatti korostaa, että ehdotettua lainsäädäntöä tulee tarkentaa puolustushallinnon käytössä olevien Senaatin kiinteistöjen sekä niihin kohdistuvien velvoitteiden osalta. Tietokokonaisuuksien sitomista paikkatietoihin tai laadullisten ja määrällisten tietojen siirtämistä tietojärjestelmiin ei tule soveltaa puolustushallinnon käytössä oleviin Senaatin kiinteistöihin tai niihin liittyvään toimintaan, koska lain soveltaminen vaarantaisi valtakunnan turvallisuuden tai huoltovarmuuden. Varautumisenkaan näkökulmasta tällaisia ehdotettuja velvoitteita ei tule kohdistaa edellä mainittuihin kiinteistöihin ja toimintaan, koska tietojärjestelmien kautta tai tietoja yhdistelemällä voidaan saada tietoa esimerkiksi maanpuolustuksen kannalta erityissuojattavien kohteiden vesihuollosta. Valtakunnan turvallisuuden ja huoltovarmuuden näkökulmasta tällaisten tietojen kerääminen tietojärjestelmiin, joihin olisi pääsy eri rajapinnoista, voidaan jo itsessään nähdä

vakavaksi turvallisuusriskiksi. Tämä tarkoittaa vähintään sitä, että maanpuolustuksen kannalta erityissuojattavien kohteiden ja niitä ympäröivien puolustushallinnon käytössä olevien Senaatin hallinnassa olevien kiinteistöjen paikkatietoja eikä vesihuollon laadullista tai määrällistä dataa muutoinkaan tule viedä tietojärjestelmiin tai -kokonaisuuksiin osana vedenjakelualueetta tai omana vedenjakelualueenaan. Tämä ei ole ristiriidassa EU:n juomavesidirektiivin tiedottamisvelvollisuuden kanssa. Vaikka puolustushallinnon käytössä oleviin Senaatin kiinteistöihin ja niihin kohdistuviin velvoitteisiin liittyen paikka- tai muita tietoja ei tulla sitomaan tietojärjestelmiin siirrettäviin tietokokonaisuuksiin, se ei tarkoita sitä, etteikö Senaatin toiminnassa muilta osin noudateta annettua lainsäädäntöä.

Vaikka puolustushallinnon käytössä oleviin Senaatin kiinteistöihin ei tule kohdistaa edellä mainittuja velvoitteita, puolustushallinnon käyttöön liittyvät kiinteistöt tulee aiemman käytännön mukaisesti pitää osana talousvettä toimittavan laitoksen jakelualueetta eikä erottaa omaksi jakelualueekseen. Senaatti myös korostaa, että maanpuolustuksen kannalta erityissuojattavien kohteiden talousvesijärjestelyiden tietoja ei ole aiemmin lisätty Vati-tietojärjestelmään, eikä niitä voida lisätä sinne jatkossakaan niiden erittäin sensitiivisistä luonteesta johtuen.

Terveydensuojelulaki 16 § Soveltamisala

Klikkaa ja lisää otsikko avoimelle kysymykselle

-

Terveydensuojelulaki 16 a § Määritelmät

Klikkaa ja lisää otsikko avoimelle kysymykselle

-

Terveydensuojelulaki 17 § Yleiset laatuvaatimukset

Klikkaa ja lisää otsikko avoimelle kysymykselle

-

Terveydensuojelulaki 17 a § Laatuvaatimuksista poikkeaminen

Klikkaa ja lisää otsikko avoimelle kysymykselle

-

Terveydensuojelulaki 17 b § Vedentuotantoketjussa käytettävät kemikaalit, materiaalit ja tuotteet

Klikkaa ja lisää otsikko avoimelle kysymykselle

-

Terveydensuojelulaki 18 § Talousvettä toimittavan laitoksen toiminnan hyväksyminen

Klikkaa ja lisää otsikko avoimelle kysymykselle

-

Terveydensuojelulaki 18 a § Ilmoitusvelvollisuus vedenjakelualueesta

Klikkaa ja lisää otsikko avoimelle kysymykselle

-

Terveydensuojelulaki 19 § Riskiperusteisen lähestymistavan yleiset periaatteet

Klikkaa ja lisää otsikko avoimelle kysymykselle

-

Terveydensuojelulaki 19 a § Talousveden toimitusjärjestelmän riskienhallinta

Klikkaa ja lisää otsikko avoimelle kysymykselle

-

Terveydensuojelulaki 19 b § Talousveden toimitusjärjestelmän riskienhallinta

Klikkaa ja lisää otsikko avoimelle kysymykselle

-

Terveydensuojelulaki 19 c § Ensisijaisten tilojen vesilaitteistojen riskienhallinta

Klikkaa ja lisää otsikko avoimelle kysymykselle

Ensisijaiset tilat, joiden vesilaitteistoille tulisi tehdä riskinarviointi

Ehdotetulla hallituksen esityksellä säädettäisiin terveydensuojelulaissa ns. ensisijaisiin tiloihin käytettävien rakennusten omistajille velvollisuus tehdä vesilaitteistoistaan riskinarviointi, jossa olisi huomiotava erityisesti Legionella-bakteerin esiintyvyys ja lyijyn pitoisuus vedessä. Esityksessä sivulla 50 esitetään ensisijaiset tilat, joiden vesilaitteistoille tulisi ehdotuksen mukaan tehdä EU:n juomavesidirektiivin edellyttämä riskinarviointi. Ensisijaisiin tiloihin ehdotetaan kuuluvaksi myös majoituskasarmit. Majoituskasarmien käyttäjät – kuten varusmiehet – eivät kuulu lähtökohtaisesti Legionella-bakteerin aiheuttamien infektioiden riskiryhmään eikä lyijy ole ollut Suomessa talousveden välityksessä merkittävä riskitekijä esityksessä esitetyllä tavalla. Senaatti pyytää ottamaan myös tämän huomioon esityksen jatkovalmistelussa.

Terveydensuojelulaki 20 § Talousveden laadun valvonta ja tiedottaminen

Klikkaa ja lisää otsikko avoimelle kysymykselle

-

Terveydensuojelulaki 20 a § Talousveden välityksellä leviävän epidemian tai muun terveyshaitan ehkäiseminen

Klikkaa ja lisää otsikko avoimelle kysymykselle

-

Terveydensuojelulaki 21 § Tietokokonaisuudet

Klikkaa ja lisää otsikko avoimelle kysymykselle

-

Terveydensuojelulaki 47 § Viranomaisen oikeus saada ja luovuttaa tietoja

Klikkaa ja lisää otsikko avoimelle kysymykselle

-

Terveydensuojelulaki 49 a § Tutkimuslaboratoriot

Klikkaa ja lisää otsikko avoimelle kysymykselle

-

Terveydensuojelulaki 49 b § Tutkimuslaboratorioiden valvonta

Klikkaa ja lisää otsikko avoimelle kysymykselle

-

Terveydensuojelulain liite

Klikkaa ja lisää otsikko avoimelle kysymykselle

-

Yleiset huomiot vesihuoltolaista

Klikkaa ja lisää otsikko avoimelle kysymykselle

-

Vesihuoltolaki 3 § Määritelmät

Klikkaa ja lisää otsikko avoimelle kysymykselle

-

Vesihuoltolaki 4 § Viranomaiset

Klikkaa ja lisää otsikko avoimelle kysymykselle

-

Vesihuoltolaki 15 § Vesihuoltolaitoksen selvilläolo- ja tarkkailuvelvollisuus

Klikkaa ja lisää otsikko avoimelle kysymykselle

-

Vesihuoltolaki 16 § Tiedottamisvelvollisuus

Klikkaa ja lisää otsikko avoimelle kysymykselle

-

Vesihuoltolaki 16 a § Asiakirjojen julkisuus

Klikkaa ja lisää otsikko avoimelle kysymykselle

-

Vesihuoltolaki 20 d § Vesihuollon tietojärjestelmä

Klikkaa ja lisää otsikko avoimelle kysymykselle

-

Ympäristönsuojelulaki 222 § Ympäristönsuojelun tietojärjestelmä

Klikkaa ja lisää otsikko avoimelle kysymykselle

-

Markkinavalvontalaki 1 § Soveltamisala

Klikkaa ja lisää otsikko avoimelle kysymykselle

-

Kaijala Elsa

Senaatti-kiinteistöt - Senaatti-kiinteistöt, lakimies Olli Tirri